

Az ítéltábla a Bólyai János és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek**jogtanácsos által képviselt IV.r., jogtanácsos által képviselt V.r. **alperesek** ellen személyhez fűződő jogok megsértése és kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Győri Törvényszék 2016. november 30. napján kelt P.20.787/2010/168. számú ítéletével szemben, a felperes által 172., a IV. r. alperes által 171. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbeezett rendelkezéseit részben és akként változtatja meg, hogy a felperes javára a IV. r. alperes által megfizetendő 2.000.000.- (Kettőmillió) forintot 1.500.000.-(Egymillió-ötszázezer) forintra és ennek az elsőfokú ítéletben írt kamataira,

a IV. r. alperes által a Győri Törvényszék Gazdasági Hivatala felhívására megfizetendő állam által előlegezett költséget 149.428.-(Egyszáznegyvenkilencezer-négyszázhuszonnyolc) forintra leszállítja.

A további 348.665.-(Háromszáznegyvennyolcezer-hatszázhatvanöt) forint állam által előlegezett költséget az állam viseli.

Kötelezi a felperest, hogy az V. r. alperes javára 15 napon belül fizessen meg 37.500.- (Harminchétezer-ötszáz) forint másodfokú perköltséget.

A IV. r. alperes 15 napon belül a felperesnek köteles megfizetni 15.000.- (Tizenötezer) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A Győri Törvényszék a fellebbezéssel támadott ítéletében megállapította, hogy a IV. r. alperes megsértette a felperes vonatkozásában az egyenlő bánásmód követelményét azáltal, hogy 2007. április 20. és november 19. napja között részére - a nem KBK-n elhelyezett többi fogvatartottat megillető heti háromszor 10 perc telefonálási lehetőséggel szemben - heti

egyszer 10 perc időtartamot biztosított, továbbá azzal, hogy 2007. április 20. és 2009. június 19. napja között részére - a többi, nem KBK-n elhelyezett fogvatartottat megillető hétvégi látogató fogadási lehetőséggel szemben - a látogatók fogadását kizárólag hétköznapiokon biztosította.

A bíróság megállapította, hogy a IV. r. alperes megsértette a felperes emberi méltóságához fűződő személyiségi jogát azáltal, hogy 2007. április 20. és 2009. június 19. napja között a szabadlevegőn tartózkodás során a bilincset nem távolította el, továbbá azzal, hogy 2008. december 21. és 2009. június 19. napja között a felperes zárkájában éjszakánként a 25 W fényerejű, ún. "hess-lámpát" 10 percenként néhány másodperc időtartamra bekapcsolta.

Kötelezte a bíróság a IV. r. alperest, hogy 15 napon belül magánlevélben fejezze ki sajnálkozását az elkövetett jogsértések miatt.

Kötelezte a bíróság a IV. r. alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 2.000.000.-Ft-ot és ezen összegnek 2008. május 20. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű, 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot kártérítés címén.

Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Rendelkezett arról, hogy a feljegyzett 300.000.-Ft kereseti illetéket az állam viseli.

Kötelezte a IV. r. alperest, hogy fizessen meg a Győri Törvényszék Gazdasági Hivatalának felhívására az általa megjelölt számlára 298.855.-Ft állam által előlegezett költséget, és megállapította, hogy a további 199.238.-Ft állam által előlegezett költséget az állam viseli.

A felperes ellen nyereségvágyból, hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt több emberen elkövetett emberölés büntettének kísérlete, fegyvercsempészet, fegyveres rablás és egyéb bűncselekmények elkövetésének alapos gyanúja miatt folyt büntetőeljárás, amelynek során a felperest 2005. június 2. napján előzetes letartóztatásba helyezték, amelyet a ...i Büntetés-végrehajtási Intézet fogatosított.

A Különleges Fogvatartást Megállapító Bizottság - a Központi Nyomozó Főügyészség kezdeményezése alapján - 2007. április 16. napján 12-3/7/2007. szám alatt rendelte el a felperes különleges biztonságú körletre (továbbiakban: KBK) helyezését, amelynek végrehajtására a IV. r. alperest jelölte ki. A felperes átszállítása 2007. április 20. napján történt meg.

Az elrendelés - illetve annak fenntartása a 6 havonkénti felülvizsgálatok alkalmával - ún. „rendelkezési formában” történt, amely indokolást nem tartalmazott, nem került megküldésre a fogvatartott részére és ellene külön jogorvoslatnak sem volt helye.

A felperes 2007. április 20. és 2008. október 15. napja között előzetes letartóztatottként, 2008. október 16-a és 2009. június 19. napja között elítéltként volt fogvatartott a IV. r. alperesnél mindvégig különleges biztonságú körleten.

A ...i Bíróság Katonai Tanácsa - a ...i Ítéltábla Katonai Tanácsa 2008. október 15. napján kelt 6.Kbf.39/2008/43. számú végzésével helybenhagyott - Kb.IV.159/2007/30. számú ítéletével a felperest 2 év 8 hónap börtönbüntetésre ítélte, mivel a felperes 2007. évben a ...i Büntetés-végrehajtási Intézetben töltött előzetes letartóztatása időtartama alatt szökésének elősegítése céljából az intézet egyik őrét megvesztegette.

A felperes a többször módosított kereseti kérelmében annak megállapítását kérte, hogy az V. r. alperes azáltal, hogy a KBK-ra történő elhelyezését indokolás és jogorvoslati jog biztosítása nélkül rendelte el, és elmulasztotta annak időszakonkénti érdemi felülvizsgálatát, vele szemben embertelen és megalázó bánásmódot tanúsított, és megsértette a hatékony jogorvoslathoz való jogát, ami egyben személyiségi jogsérelmet is okozott.

Az elkövetett személyiségi jogsértések miatt kérte az V. r. alperest a Bv. Hírlevél és a Bv. Újság című kiadványokban nyilvános bocsánatkérésre és 1.500.000.-Ft kártérítés és ennek 2007. április 20-tól járó törvényes kamatai megfizetésére kötelezni.

Kérte annak megállapítását is, hogy a IV. r. alperes megsértette az egyenlő bánásmódhoz fűződő jogait azáltal, hogy a többi fogvatartottat megillető háromszor 10 perc telefonálási lehetőséggel szemben, részére csupán egyszer 10 percet biztosított és csak hétköznapiokon, valamint megsértette az egyenlő bánásmódhoz fűződő jogát azáltal is, hogy nem engedélyezte hétvégén a látogatók fogadását, míg e jog a többi fogvatartottat megillette.

Állítása szerint a családi élethez fűződő személyiségi joga is sérült azáltal, hogy a testi kontaktust lehetetlenné tevő, ún. „fülkés” kapcsolattartásra volt módja.

Állította azt is, hogy IV. r. alperes az egészséghez fűződő személyiségi jogát is megsértette azáltal, hogy részére nem biztosított egészséges elhelyezést, emiatt gombás fertőzése alakult ki, a megfelelő világítás hiánya pedig látása romlásához vezetett.

A IV. r. alperes a különleges biztonságú körleten elhelyezés végrehajtásának módjával a feltétlenül szükségesnél nagyobb mértékű korlátozásnak és izolációnak tette ki, ezáltal sértette emberi méltóságát. Hivatkozott e körben a sétaudvar kis alapterületére, a IV. r. alperesnél alkalmazott bilincselési szokásokra, valamint arra, hogy a többletruházat (melegítő) biztosítására irányuló kérelmének elutasításával a szabadlevegőn való tartózkodását ellehetetlenítette.

A zárkájában jellemző 15-30 percenkénti éjszakai lámpafelkapcsolás a pihenését ellehetetlenítette, vele szemben embertelen bánásmódot valósított meg, egyben emberi méltóságát is sértette. Magas vérnyomás megbetegedése, látásromlása és pszichés állapotának romlása szintén a IV. r. alperesnél jellemző elhelyezési körülményekre vezethető vissza.

A fenti jogsértések miatt IV. r. alperest a BV. Hírlevél és a BV. Újság útján nyilvános bocsánatkérésre, valamint 2.000.000.- forint kártérítés és ennek 2007. április 20. napjától járó kamatai megfizetésére kérte kötelezni.

A IV., V. r. alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, arra hivatkozva, hogy a felperes által megjelölt jogsértéseket nem követték el.

Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a felperest érintő, a perben releváns időszakban a különleges biztonságú zárkába, illetve körletre helyezés végrehajtása tekintetében a

büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. tvr. (Bv.tvr.), a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996.(VII.12.) IM. rendelet (továbbiakban Rendelet), valamint az V. r. alperes vezetőjének a perrel érintett időszakban hatályos, a fogvatartottak különleges biztonságú zárkába, illetve körletre helyezésének szabályairól szóló 1-1/51/2003.(IK Bv.Mell.7.) OP intézkedése, valamint ennek 35. pontja utaló rendelkezése szerint a mellékletként kiadott módszertani útmutató és a felperesre vonatkozó hatályos parancsnoki egyéni kezelési terv volt irányadó.

Az V. r. alperest érintő kereseti kérelem körében a törvényszék a 6/1996. (VII.12.) rendelet különleges biztonságú körletre helyezés szabályait tartalmazó 47. §-ának figyelembevételével vizsgálta, hogy az V. r. alperes megsértette-e a felperes emberi méltóságát, illetve személyiségi jogait azáltal, hogy nem közölte a különleges biztonságú körleten elhelyezés elrendelésének, fenntartásának indokait, ez pedig korlátozta-e a jogorvoslati lehetőséget.

Rámutatott, hogy a hivatkozott jogszabályhely nem rendelkezik az elítélt jogorvoslati jogának megvonásáról.

A fogvatartottat a Bv.tvr. 2. § (4) bekezdése szerint az intézkedéssel szemben megilleti a jogorvoslati jog a Rendelet 6. § (1), (2) bekezdésének megfelelően. A fogvatartottnak panasz előterjesztésére van lehetősége, amelyet a kifogásolt döntést hozó személyétől függően az intézet parancsnoka, az országos parancsnok, vagy a büntetés-végrehajtásért felelős miniszter bírál el.

E döntés ellen a (8) bekezdés szerint jogszabályban meghatározott esetekben a fogvatartott a büntetés-végrehajtási bíróhoz fellebbezhet, a bírósághoz keresetet nyújthat be, illetve közvetlenül fordulhat a 7. § a.) pontja értelmében a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletét ellátó ügyészhez.

A törvényszék megállapította, hogy az V. r. alperes a jogorvoslati jogra vonatkozó rendelkezéseket nem szegte meg, önmagában a különleges biztonságú körletre helyezés elrendelése és ennek fenntartása, a felperes emberi méltóságát nem sérti, a speciális fogvatartást végrehajtó intézet jogszabályba ütköző eljárásáért pedig az V.r. alperes nem tartozik felelősséggel.

Nem követett el jogsértést az V. r. alperes a fogvatartottak különleges biztonságú zárkába, illetve körletre helyezésének szabályairól szóló 1-1/51/2003. OP intézkedés alkalmazásával sem, mivel nem írt elő az egyes BV. intézetek számára olyan kötelezettséget, amelynek végrehajtása az emberi méltóság vagy egyéb személyiségi jog megsértésével járt volna. Rendelkezései keretszabályoknak tekinthetők, amelyeken belül az alkalmazandó végrehajtási szabályokat az adott intézet házirendje határozza meg.

A törvényszék kitért arra, hogy a különleges biztonságú körleten elhelyezésre vonatkozó döntés szövegét az V. r. alperes nem hozta a felperes tudomására, aki azonban fogvatartása ezen módjáról nyilvánvalóan tudomással bírt, tisztában volt annak mibenlétével, így panaszjogát is gyakorolhatta.

A jogszabályban biztosított jogorvoslati jogot tehát nem vonta meg az V. r. alperes, ennek gyakorlására a rendelkezés közlésének, és az indokolás elmaradásának - amelyre vonatkozóan törvényi kötelezettsége sem állt fenn - kihatása nem volt.

Kitért a törvényszék arra is, hogy a felperes által elkövetett vesztegetés, a szökési kísérlet, és azon erőszakos bűncselekmények, amelyekkel gyanúsították alapot adtak azon következtetésre, hogy a felperes biztonságos őrzése csak különleges biztonságú körletre helyezéssel valósítható meg. A Központi Nyomozó Főügyészség által ezen biztonsági csoportba helyezés indokaként felhozott körülmények felperessel való közlése a fogvatartás biztonságát veszélyeztette volna. A besorolás indokairól való tájékoztatás a R.44. § (2) bekezdése értelmében a fogvatartás biztonsága érdekében mellőzhető.

A fentiek okán az V. r. alperes ellen előterjesztett kereseti kérelmet az elsőfokú bíróság jogsértés hiányában elutasította.

A IV. r. alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelem megalapozottságához a korábban hatályos 1959 évi IV. törvény (rPtk.) 76. §-a a Bv.tvr. 36. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a felperesnek kellett bizonyítania, hogy a IV. r. alperes megsértette az egészséghez fűződő jogait, azaz hogy az őt fogvatartó bv. intézet által biztosított körülmények nála egészségromlást, azaz látáskárosodást, magas vérnyomást, gombás fertőzést, illetve tartós pszichés állapotromlást eredményeztek.

A perben beszerezett, majd kiegészített orvosszakértői vélemények azonban a felperes által állítottakat nem támasztották alá.

Nem nyert bizonyítást a felperes magas vérnyomás megbetegedése - amely huzamosabb ideig fennálló, visszatérően, több alkalommal mért magas vérnyomást feltételez -, és nem igazolt az sem, hogy a felperesnél alkalmanként mért magasabb vérnyomásértékek a sérlemzett elhelyezési körülményekre vezethetők vissza. A szakértő megállapította, hogy kifejezetten a különleges biztonságú körleten elhelyezés ténye és annak szigorúbb szabályai fokozott stressz-hatást eredményezhettek, ami a vérnyomás emelkedés pszichoszomatikus alapját képezheti, ez önmagában azonban nem jelenti az egészséghez fűződő jog sérelmét figyelemmel arra is, hogy a felperes jogerős szabadságvesztés büntetését töltötte.

A szemész szakorvos egyértelműen rögzítette, hogy a felperes látásromlása nincs összefüggésben a IV. r. alperesnél fennálló körülményekkel és a zárkák fényviszonyaival. A mikológus szakértő pedig úgy foglalt állást, hogy az ágyékhajlatban és a mellkason mutatkozó tünetek nem fertőzőes eredetűek, a felperes lábkörmének és talpának fertőzöttsége pedig vélhetően korábbi eredetű és a felperes sportolói múltja időszakára nyúlik vissza.

A bíróság álláspontja szerint a fertőzés korábbi eredetét bizonyítja az is, hogy a felperes külön zuhanyzófülkét használt, a kondicionáló termet is egyedül használta, tehát ezen időszakban emberről-emberre terjedő fertőzést nem kaphatott.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebtv.). 4. § c) pontja általános jelleggel, míg a Bv.tvr.2. § (3) bekezdése az elítéltek vonatkozásában rögzíti az egyenlő bánásmód követelményét.

Az Ebtv. 7. § (1) bekezdése, 8. § t) pontja, 19. § (1) bekezdése értelmében az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt marasztalásra akkor kerülhet sor, ha az adott

személlyel, vagy csoporttal szemben a kifogásolt, hátrányt okozó magatartást a védett tulajdonsága miatt tanúsítják.

A felperes tekintetében a védett tulajdonsága a különleges biztonságú körleten való elhelyezése volt, az összehasonlítható helyzetben lévő más csoportot az általános szabályok szerint fogvatartottak alkotják.

Azt a körülményt, hogy a különleges biztonságú körleten elhelyezettek 2007. április 20. és november 19. napja között egyszer 10 percet, az egyéb fogvatartottak háromszor 10 percet telefonálhattak, illetve a hétvégi látogató fogadási lehetőség hiányát a IV. r. alperes tanúként meghallgatott osztályvezetője is megerősítette, és ezt a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletét ellátó ügyész is megállapította.

Köztudomásúnak tekinthető, hogy a kevesebb telefonálás, illetve annak hétköznapi eső időbeli eloszlása hátrányos, ugyanis a fogvatartás körülményei között a kapcsolattartás minden formájának és időbeli elosztásának is fokozott jelentősége van a fogvatartott személy számára.

Jelen esetben az is bizonyított, hogy a felperesre hátrányos kevesebb telefonálási lehetőség, illetve a hétvégi látogatófogadás hiánya a különleges biztonságú körleten való elhelyezésre vezethető vissza, azaz a fenti hátrányos rendelkezések és a felperes elhelyezése közti okozati kapcsolat is fennáll.

Az Ebtv. 7. § (2) bekezdése értelmében az olyan magatartás, intézkedés, mulasztás vagy gyakorlat nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét, amely a hátrányt szenvedő fél alapvető jogát másik alapvető jog érvényesülése érdekében, elkerülhetetlen esetben és arányosan korlátozza, vagy amelynek az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka van.

A IV. r. alperesnek tehát - a kimentés körében - azt kellett volna igazolnia, hogy a fenti, a KBK-n elhelyezésből eredő, a felperesre sérelmes és az egyenlő bánásmód követelményébe ütköző körülményeknek a büntetés-végrehajtás céljaival, biztonságával közvetlenül összefüggő és ésszerű indoka volt.

Nem tekinthető azonban a fenti szempontokat kielégítő indoknak a IV. r. alperes azon hivatkozása, hogy a különleges biztonságú körleten a hétvégi látogatófogadás biztosításához külön szolgálat szervezésére volna szükség. A bíróság álláspontja szerint a munkaszervezési nehézségek- amelyek súlyát, megoldásának módját a IV. r. alperes nem is valószínűsítette - nem szolgálhatnak magyarázatul az intézet által alkalmazott hátrányos megkülönböztetésre.

A Bvtv. 21. § (1) bekezdése kimondja, hogy az elítélt emberi méltóságát tiszteletben kell tartani, nem lehet őt kínzásnak alávetni, kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmódban részesíteni. Az rPtk. 76. §-ából következően az emberi méltóság megsértése a személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti.

A IV. r. alperes által vezetett körletnapló kétséget kizáróan igazolja, hogy a felperes zárkájában 2008. december 21. és 2009. június 19. napja közötti időszakban a 25 watt fényerejű hess-lámpát éjszakánként 10 perces időközönként a felügyelet felkapcsolta. Figyelemmel arra, hogy a nyugodt és az emberi szervezet regenerálódásához nem nélkülözhető pihenést ez megnehezíti, ezért a személyiség olyan közvetlen sérelmét eredményezi, amely az emberi méltóság megsértését valósítja meg. Ezt a körülményt pedig biztonsági szempontok ésszerűen nem indokolhatták figyelemmel arra is, hogy 2007.

november 22. napja után a felperes nem követett el öngyilkosságot és suicid készítésének fennállását is tagadta.

A lámpa éjszakai 10 percenkénti felkapcsolása a felperesre vonatkozó egyéni kezelési utasítással is ellentétes volt, figyelemmel arra, hogy éjszakai szolgálat esetén csak óránként kellett a lámpát felkapcsolni.

A 6/1996. (VII.12.) IM. rendelet 48. § (1) bekezdése lehetőséget biztosít a bilincs korlátozó eszközként való alkalmazására. Erre azonban csak a szükséges mértékben és csak a fogvatartás biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmény megelőzése érdekében kerülhet sor.

A felperes esetében azonban a levegőzés ideje alatt a mindössze 22,29 m² alapterületű, minden oldaláról magas fallal körülvett, a felperes által egyedül használt sétaudvaron a bilincs alkalmazásának ésszerű indoka nincs. A fogvatartott szökése gyakorlatilag kizárt, támadást pedig a felperes sem maga, sem más ellen - alkalmas eszköz hiányában is - a sétaudvaron bilincs hiányában sem követhetett el.

Az éjszakai lámpakapcsolások és a séta közbeni bilincshasználat, mint a biztonsági szempontok által nem indokolt és a fogvatartottra súlyosan hátrányos intézkedések a felperes emberi méltóságát sértették.

A korábban hatályos rPtk. 84. § (1) bekezdése a) pontja értelmében a törvényszék megállapította, hogy a IV. r. alperes megsértette a felperes egyenlő bánásmódhoz valamint emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát.

Az rPtk. 84. § (1) bekezdés c) pont alapján a IV. r. alperest a felek egymás közti viszonyában kötelezte elégtételadásra figyelemmel arra, hogy a fentiekben megállapított jogsértő cselekményekre nem a nyilvánosság előtt került sor, ezért a magánlevél is megfelelő és arányos formája az elégtételadásnak.

A nemvagyonosi kártérítés (rPtk. 84.§ (1) bekezdés e) pont) összegének meghatározása során a törvényszék figyelemmel volt arra, hogy a IV. r. alperes több személyiségi jogsértést követett el, és a sérelmes helyzet huzamosabb időn, - hónapokon, éveken - keresztül állt fenn. Értékelte az elsőfokú bíróság, hogy a börtönviszonyok között a meglévő szabadságjogok gyakorlása az elítéltek számára felértékelődik, annak további korlátozását vagy elvonását súlyos hátránnyá élik meg, különös tekintettel a KBK-n elhelyezett fogvatartottakra, ahol a jogok és lehetőségek további korlátozása jellemző.

A törvényszék a pszichológus szakértői véleményre hivatkozással azt is mérlegelte, hogy a felperest a köztudomású hátrányszintet meghaladó mértékű károsodás érte, mivel nála pszichés állapotromlás következett be, ami különösen azokra a körülményekre - illetve azok felperes általi szubjektív értékelésére - vezethető vissza, amelyeket a felperes az elhelyezésével összefüggésben sérelmezett. A felperes állapotromlása nem végleges, ám annak hatása szorongás formájában jelenleg is kimutatható.

A fenti körülményekre és a hasonló perekben kialakult bírói gyakorlatra figyelemmel a törvényszék a felperest ért sérelmek kiegyenlítéséhez a fogvatartás időpontjában jellemző értékviszonyok alapján 2.000.000.- forint kártérítést ítélt szükségesnek és egyben elegendőnek.

A IV. r. alperes a fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és felperes kereseti kérelmének elutasítását, másodlagosan a kártérítés összegének csökkentését és a magánlevélben történő bocsánatkérés mellőzését kérte.

Az Ebtv. 19.§ (2) bekezdés b) pontja alapján arra hivatkozott, hogy nem sértette az egyenlő bánásmód követelményét, mivel a Bv.tvr. 36. § (5) bekezdés e) pontja értelmében a távbeszélő használatára a büntetés-végrehajtási intézet lehetőségei szerint jogosult az elítélt, a 36. § (1) bekezdés c) pontja pedig annyit rögzít, hogy az elítélt jogosult legalább havonként látogató fogadására.

A Bv.tvr. rendelkezései, a 6/1996. (VII.12.) IM. rendelet 47. § (4) bekezdése, 8. § a) pontja, 1-1/51/2013. OP intézkedés által biztosított keretek között a különleges biztonságu körlet sajátos szabályok alapján működik, melyet az intézet házirendje szabályoz. A módszertani útmutató pedig az intézet kötelezettségévé teszi a megfelelő számú felügyelő biztosítását a látogatás bonyolítása alkalmával is - amely azonban hétvégén nem áll rendelkezésére -, és javasolja a többi fogvatartott látogatási időpontjától eltérő időpontban biztosítani a KBK-n elhelyezettek látogatását.

A hivatkozott jogszabályi felhatalmazás és a módszertani útmutató alapján határozta meg a különleges biztonságu körletben elhelyezett fogvatartottak telefonálására és látogatására irányadó szabályokat, ezért ezen jogviszony keretein belül nem volt köteles megtartani az egyenlő bánásmód követelményét, ezért jogalap hiányában kérte az e körben előterjesztett kereset elutasítását.

Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság nem állapította meg a felperes egészséghez fűződő személyiségi jogának sérelmét, ennek ellenére a nemvagyoni kártérítést a kereseti kérelem szerint, az egyéb személyiségi jogok sérelme mellett az egészséghez fűződő jog megsértésére tekintettel is a kért 2.000.000.-Ft kártérítés alapulvételével határozta meg.

Az emberi méltóság megsértésének megállapítása körében arra hivatkozott, hogy mind a séta közbeni bilincselés, mind a hess-lámpa 10 percenkénti felkapcsolását az intézet parancsnok által jóváhagyott egyéni kezelési utasítás tartalmazza.

Az egyéni kezelési utasítás tartalmának meghatározása a fogvatartó bv. intézet parancsnokának kizárólagos jogosultsága, így a kezelési utasítás kiadása, illetőleg tartalmának meghatározása polgári bíróság előtt nem támadható. (...i Törvényszék 36.P.28.195/2010/107.)

A bilincshasználat körében a 6/1996. IM. rendelet 48. § (1) bekezdésére hivatkozással kiemelte: a fogvatartás biztonsága körében az elítéltek érdekében is sor kerülhet a bilincs, mint mozgáskorlátozó eszköz alkalmazására éppen az elítélt élete, testi épsége, megőrzése érdekében. A fokozott ellenőrzés szükségességét támasztja alá, hogy 2007. november 22-én a felperes a IV. r. alperesi intézményben öngyilkosságot kísérelt meg, suicid késztetéseit maga is hangsúlyozta és később is voltak önkárosító cselekményei. A bv. intézeteknek kiemelt felelőssége az önkárosítások és öngyilkosságok megelőzése.

A IV. r. alperes kiemelte, hogy a felperesre vonatkozó egyéni kezelési utasítás a hess-lámpa kapcsolását érintően úgy értelmezendő, hogy 10 perces ellenőrzés menetrendszerűen

elvégzendő, az időközönkénti ellenőrzés pedig emellett éjszaka óránként, nappal pedig lehetőség szerint történik.

A fellebbezés kitért arra, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte, hogy IV. r. alperes részéről a lámpa kialakítása úgy történt, hogy a nyugalom megzavarását a minimális mértékűre korlátozza.

A felperes gyakori ellenőrzését a biztonsági szempontok, köztük éppen saját biztonsága indokolta.

Hangsúlyozta, hogy az ítélet egyoldalúan rögzíti az orvosszakértő azon megállapítását, miszerint a felperesnél bekövetkező pszichés állapotromlás különösen azokra a körülményekre vezethető vissza, melyeket a felperes az elhelyezésével kapcsolatosan sérelmezett a perben.

Ugyanakkor a bíróság nem értékelte "A" azon megállapítását, hogy a KBK-t megelőző korábbi fogvatartását is figyelembe véve a felperes pszichés állapotrosszabbodása csak részben vezethető vissza a különleges biztonságú körleten történt elhelyezés szigorúbb szabályaira. A felperes által csatolt kérdésre rögzíti, hogy a felperesnél pszichés jellegű állapotromlás nem állapítható meg.

A szakértő úgy értékelte, hogy a IV. r. alperesnél biztosított ellátás a szakma szabályainak megfelelő. A szakvéleményre tekintettel hangsúlyozta a fellebbező, hogy az enyhefokú, átmeneti, önálló és önfenntartó betegség szintet el nem érő alkalmazkodási zavarokban megnyilvánuló pszichés állapotromlásában a felperes orvosi megelőzésre, illetve kezelésre vonatkozó nem együttműködő viselkedése is szerepet játszott. Ezt támasztja alá "B" pszichológus szakértő véleménye is.

A felperes a fellebbezésében a Pp.253. § (2) bekezdés alapján a keresetnek helyt adó rendelkezéseket nem érintve az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérte akként, hogy a bíróság az V.r. alperesre vonatkozó kereseti kérelemnek is adjon helyt.

Az V. r. alperest a fogvatartottak személyiségi jogai védelmének elmulasztása, valamint az átszállítással kapcsolatos jogsértés miatt 1.500.000.-Ft nemvagyoni kártérítés megfizetésére, valamint nyilvános, a Bv. Hírlevélben, és a BV. Újság kiadványokban közzétett bocsánatkérésre kérte kötelezni.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének nem tett eleget, a különleges biztonságú körleten való elhelyezés jogalapját, körülményeit és az ebből fakadó hátrányokat nem mérlegelte megfelelően. Vitatta a felperes jogorvoslati jogának érvényesíthetőségével kapcsolatos ítéleti megállapításokat is.

Az elsőfokú bíróságnak nemcsak azt kellett volna vizsgálnia, hogy az V. r. alperes a 6/1996. IM. rendelet 47. §-ában foglaltaknak megfelelően járt-e el, hanem az ezt megelőző, ugyancsak kifogásolt átszállítást is, ami a hivatkozott rendelet 31. § -ának (3) bekezdése alapján nem volt jogszerű. Ebből következően IV. r. alperes intézetében való tartózkodás is „nem volt jogszerűen megalapozott”.

Az indokolás nélküli átszállítás a felperes életterétől legmesszebb elhelyezkedő ...i Bv. Intézet különleges biztonságú körletébe ellentétben áll az akkor hatályos Bv.tvr. 24. §-ában, valamint 40. § (1) bekezdésében foglaltakkal is.

Az V. r. alperes indoklás és érdemi jogorvoslati lehetőség biztosítása nélkül, a saját állományába tartozó pszichológus ellenjavaslatával szemben is fenntartotta a felperes különleges biztonságú körleten történő elhelyezését.

Hangsúlyozta, hogy a felperes azért sem élhetett a Bv.tvr. 2.§ (4) bekezdés által biztosított - érdemi - jogorvoslati lehetőségével, mert nem ismerte a különleges biztonságú körletre helyezés indokait. A jogorvoslatnak érdeminek és hatékonynak kell lennie, a döntés alapjául szolgáló valódi indokok ismeretének hiányában még a formálisan biztosított jogorvoslati jog sem tett volna eleget az alkotmányos követelményeknek.

Kifejtette, hogy a túlzottan gyakori villanykapcsolás nemcsak azért volt törvénysértő, mert pszichológiailag depressziót idéz elő az alvásmegvonás, hanem azért is, mert a zárkában lévő infrakamera azt szükségtelenné tette.

Az V. r. alperes a fellebbezési ellenkérelmében kifejtette, hogy a felperes a fellebbezésében alaptalanul hivatkozik a 6/1996.(VII.12.) IM. rendelet 31. § (3) bekezdésében foglaltak teljesülésének hiányára. A felhívott rendelkezés kimondja, hogy az elítélt akkor szállítható át másik büntetés-végrehajtási intézetbe, ha ott a szabadságvesztés végrehajtási fokozatára, illetve az elítéltek elkülönítésére vonatkozó jogszabályi rendelkezések végrehajtása biztosított.

A Bv.tvr. 24. §-a egyértelműen tartalmazza, hogy a lakóhelyhez legközelebbi büntetés-végrehajtási intézetben történő elhelyezés nem alanyi jog, hanem a büntetés-végrehajtás működése által befolyásolt lehetőség. A Bv.tvr. 33. § (1) bekezdés a) pontja kötelezettséggént rója az elítéltre, hogy a szabadságvesztés büntetését a büntetés-végrehajtási szervek által meghatározott helyen kell töltenie.

A felperes fellebbezésének az érdemi jogorvoslat hiányára vonatkozó érvelésére tekintettel kiemelte, hogy az egyes büntető vonatkozású törvények módosításáról szóló 2011. évi CL. törvény 91. §-a 2012. január 1-től helyezte hatályon kívül a 6/1996-os IM. rendelet különleges biztonságú körletre vonatkozó egyes rendelkezéseit (a 47. § (4), (5) bekezdését) és beépítette a Bv.tvr. 33. §-ba a (4a) bekezdést.

A módosítás értelmében 2012. január 1. napjától a különleges biztonságú körletre vonatkozó döntést indokolt határozattal kell közölni, amely ellen a büntetés-végrehajtási bíróhoz lehet fellebbezést előterjeszteni.

Az V. r. alperes azonban az akkor hatályos, a büntetés-végrehajtási szervezetre vonatkozó jogszabályok szerint járt el, így V. r. alperest jogellenesség, felróhatóság nem terheli, jogsértés nem állapítható meg. A fentiekre tekintettel a támadott ítélet helybenhagyását kérte.

A felperes a IV. r. alperes fellebbezésével kapcsolatos fellebbezési ellenkérelmében azzal érvelt, hogy a KBK-ra helyezés ténye a IV. r. alperest az egyenlő bánásmód törvényi kötelezettsége alól az intézkedés célját és a végrehajtás szükséges mértékét meghaladóan nem mentesíti.

Hangsúlyozta, hogy nem nyert bizonyítást az eljárásban, hogy mennyiben zavarta volna az intézet napirendjét és a különleges biztonságú körletre előírt szabályok betartását a hétvégi

személyes kontaktust biztosító asztali beszélő, vagy a gyakoribb telefonálási lehetőség biztosítása.

Értékelni kérte a felperes azt is, hogy az elsőfokú ítéletben megállapított jogai csorbitására a pszichés nyomásgyakorlás egyéb módjaival együtt került sor, így ezek negatív hatásai kumulálódtak.

A IV. r. alperes által az emberi méltóság megsértése körében a fellebbezésben előadottakkal kapcsolatban a felperes kiemelte, hogy a 6/1996. IM. rendelet 44. § (2) bekezdése, a 45. és 46. §-ai valóban lehetőséget adnak egyéni kezelési utasítás kiadására, azonban ez nem értelmezhető akként, hogy általuk az intézet parancsnoka bármely tartalmú egyéni kezelési utasítás kiadására feljogosított, illetőleg ezen rendelkezések az egyéni kezelési terv tartalmát minden esetben legalizálják.

Az egyéni kezelési utasításban megfogalmazott intézkedések jogsértő, törvénysértő jellege miatt a fogvatartó büntetés-végrehajtási intézet kártérítési felelősséggel tartozik.

A felperes fellebbezése alaptalan, a IV. r. alperes fellebbezése részben megalapozott.

A törvényszék ítéletét a fellebbezési kérelmek és ellenkérelmek korlátai között felülvizsgálva (Pp.253. § (3) bekezdés) az ítéletábra megállapította, hogy az elsőfokú bíróság megalapozott tényállásból, helytálló jogi következtetést levonva utasította el az V. r. alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelmet, és állapította meg, hogy IV. r. alperes megsértette a felperes emberi méltóságához és egyenlő bánásmódhoz fűződő személyiségi jogait, helyesen alkalmazta a személyiségi jogsértés objektív szankcióját. Tévedett azonban a nemvagyonai kártérítés összegének mérlegelése körében.

A felperes a fellebbezésében az V. r. alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasító ítéleti rendelkezést támadta. Nem sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem mindegyik jogsértőként megjelölt tényállás tekintetében állapította meg a IV.r. alperes felelősségét.

A különleges biztonságú körleten elhelyezés elrendelésével és fenntartásával szembeni hatékony, érdemi jogorvoslati jog hiányával kapcsolatos felperesi érvelésre - az elsőfokú bíróság álláspontját maradéktalanul osztva - az ítéletábra kiemeli, hogy a KBK-n elhelyezés indokolás és külön jogorvoslati tájékoztatás nélküli elrendelésével az V. r. alperes sem jogszabályt, sem a felperes személyiségi jogait nem sértette.

A tételesen rögzített, speciális jogorvoslati jog hiányában a KBK-n elhelyezés esetén is irányadó a fogvatartottakat általános jelleggel megillető jogorvoslati jog (Bv.tvr. 2.§ (4) bekezdés, R. 6.§ (1), (2) bekezdés), amelynek gyakorlására a felperesnek valamennyi, az elhelyezését érintő körülmény ismeretében lehetősége volt.

A KBK-n elhelyezéssel szemben előterjeszthető, speciális jogszabályban rögzített jogorvoslati jog hiánya - amelyet a jogalkotó a 2011. évi CL. tv. 2012. január 1-től hatályos 91. §-ával orvosolt - az V. r. alperes felelősségére nem hathat ki.

Az elsőfokú bíróság ismertette azokat a körülményeket, amelyek a felperes elhelyezésének szigorúbb módját alátámasztották. Az átszállítás és a KBK-n elhelyezés indokainak -

fellebbezésben hiányolt - mellőzése a felperes büntetése biztonságos és eredményes végrehajtását segítette elő (R 44.§ (2) bekezdés).

Mindezen túl az ítélőtábla álláspontja szerint jelen polgári peres eljárás nem szolgálhat eszközül a különleges fogvatartást megállapító bizottság KBK-ra helyezés tárgyában hozott döntésének tartalmi felülvizsgálatára.

Iratellenesen hivatkozik a felperes arra, hogy a KBK fenntartása az V. r. alperes saját pszichológusainak állásfoglalása ellenére történt.

A felülvizsgálati javaslatokhoz csatolt pszichológiai szakvélemények és nevelői vélemények a felperes állításával ellentétesen éppen azt támasztják alá, hogy szükséges és indokolt volt az elhelyezés ezen módja (62.irat).

A KBK-n elhelyezés fenntartása indokoltságának nem mond ellent, hogy a pszichológusi vélemények rögzítették, hogy a felperes az elhelyezésében rosszul érzi magát, és általánosságban leszögezték a KBK-n elhelyezés személyiségre gyakorolt negatív hatásait.

A IV. r. alperes a fellebbezésében a törvényszék - telefon és személyes kapcsolattartásra tekintettel őt marasztaló döntését - arra hivatkozással támadta, hogy a KBK-n fogvatartás felperesre is irányadó rendelkezéseit a Bv.tvr., a 6/1996.(VII.12.) IM. rendelet és az 1-1/51/2003-as OP intézkedés és a módszertani útmutató alapján szabályozta, emiatt ezen jogviszony keretein belül az egyenlő bánásmód követelményét az alperes nem volt köteles betartani, és intézkedései az egyenlő bánásmód elvét nem sértik.

Az ítélőtábla leszögezi, hogy az egyenlő bánásmód követelménye olyan alapvető, a 2000/43/EK, 2000/78/EK 2004/113/EK irányelvek által is megfogalmazott alapelv, amely a büntetés-végrehajtási jog szabályozásába is beépült, áthatja az alkalmazandó jogszabályi rendelkezéseket és a hatóságok ezen alapuló intézkedéseit, és csak akkor szorulhat háttérbe, ha ezt jogszabályi felhatalmazás alapján a büntetés végrehajtásának céljai, biztonsága indokolja.

A fentiek tükrében az elsőfokú bíróság - a bírói gyakorlatra is utalással - helyesen határozta meg a védett tulajdonság és az elszenvedett hátrány mibenlétét, a köztük lévő oksági összefüggést, és állapította meg, hogy a felperest - a IV. r. alperes felelősségét megalapozóan - hátrány érte azáltal, hogy a KBK-n elhelyezésére tekintettel a telefonálásra heti 3x10 perc helyett 1x10 percben, a hozzátartozókkal való kapcsolattartásra pedig hétközben volt lehetősége.

A IV. r. alperes terhére a fentiek szerint megállapítható felelősség alóli kimentés körében a IV. r. alperes nem bizonyított olyan büntetés-végrehajtási célt, biztonsági indokot, amely alátámasztotta az egyéb fogvatartottak és a KBK-n elhelyezettek közti különbségtételt az utóbbiak terhére a látogató fogadás hétvégi és hétköznapi időpontja tekintetében, illetve a telefonálás heti 1x10 percre korlátozását.

A kapcsolattartás fentiek szerinti korlátozását - azok konkrét megjelölése és bizonyítása hiányában - a pusztán általánosságban hivatkozott munkaszervezési nehézségek nem indokolhatják.

A IV. r. alperes sérelmezte a felperes emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogai sérelmének megállapítását a szabadlevegőn tartózkodás során alkalmazott bilincshasználatra, illetve az éjszakai lámpakapcsolásokra tekintettel.

A bilincshasználat, mint mozgáskorlátozó eszköz alkalmazása a 6/1996. (VII.12.) IM. rendelet 48. § (1) bekezdése alapján a fogvatartás biztonságát sértő, vagy veszélyeztető cselekmény - akár a fogvatartott önvészélyeztető magatartása - megelőzése érdekében indokolt lehet, de a IV. r. alperesnél a KBK-n elhelyezettek szabadlevegőn tartózkodását lehetővé tevő udvar szigorú adottságai, és a fogvatartott egyedül tartózkodása kizárja a bilincshasználat biztonsági szempontokkal történő magyarázatát. A büntetés-végrehajtási szempontokkal nem indokolható, szükségtelen bilincshasználat a fogvatartott emberi méltóságát sérti.

Alaptalanul hivatkozott a fellebbezésében a IV. r. alperes arra, hogy a felperesre vonatkozó egyéni kezelési utasítást hajtotta végre az éjszakai 10 percenkénti lámpafelkapcsolással járó ellenőrzése során. A lámpakapcsolás eredményezte alvásmegvonás olyan embertelen bánásmódot valósít meg, amely sérti a fogvatartott emberi méltóságát.

Az ítéltábla osztotta a törvényszék azon álláspontját, hogy a felperesre vonatkozó egyéni kezelési utasítás rendelkezése és annak végrehajtása - a felperes érdekére, önkárosítástól óvására - hivatkozással sem legalizálhatja az éjszakai lámpafelkapcsolás eredményezte alvásmegvonással okozott személyiségi jogsérelmet.

Helytállóan hivatkozott azonban a IV. r. alperes a fellebbezésében arra, hogy a felperes többféle személyiségi joga megsértésére tekintettel tartott igényt a 2.000.000.-Ft nemvagyoni kártérítésre, amelyet a törvényszék annak ellenére ítélt teljes egészében megalapozottnak, hogy az alapul szolgáló tényállások egy részében, és - a felperes által állítottakkal szemben - két személyiségi jogot érintően állapította meg a IV. r. alperes jogsértő eljárását.

A kereseti kérelemben előadottakkal szemben az elhelyezési körülményekre visszavezethető módon az egészséghez fűződő személyiségi jog sérelmét a beszerzett orvosszakértői vélemények nem igazolták sem a gombás fertőzés, sem a látásromlás, sem a magas vérnyomás betegség körében, és a lelki egészséghez fűződő személyiségi jog sérelme nem bizonyított a pszichés állapotromlásra hivatkozással.

A törvényszék az általa megítélt 2.000.000.-Ft kompenzáció összegerszerűségét alátámasztó tényezők körében értékelte a felperes „köztudomású hátrányszintet meghaladó mértékű” pszichés károsodását.

Ezzel szemben az orvosszakértői vélemény rögzíti, hogy „a felperes - az IMEI megfigyeléseit is alapulvéve - alkalmazkodási zavarral jellemezhető személyiség, mely hosszmetzeti értékelése alapján a bv. intézetben történő tartózkodása alatt érdemben nem változott”. A felperes egészségügyi dokumentációja és személyes vizsgálata alapján nála pszichés jellegű egészségromlás nem állapítható meg. (89. szakvélemény 38.o. 41. o).

A klinikai szakpszichológus véleménye szerint a felperesnél bekövetkezett pszichés állapotromlás nem a szigorú fogvatartási feltételekre, hanem az azon túl mutató, - általa

szubjektív módon megélt - igazságtalannak vélelmezett bánásmódra vezethető vissza. Mindezek miatt a fogvatartás egyes elemeire való lebontása nem tehető meg. A jelzett állapotrosszabbodás nem végleges, annak aktuális összetevői már nem érzékelhetők (155. szakvélemény 32.o.).

Nem maradhat értékelés nélkül, hogy a bv. intézet - a pszichológus szakemberek közreműködésével - a KBK-n elhelyezésből adódó többlethátrányok enyhítésében csak a felperes együttműködő, elfogadó magatartása esetén tudott volna hatékony segítséget nyújtani. Ahogy a szakértő mondta: „...A segítséget nyújtó szakembernek...a hatékony segítségnyújtásra nem maradt lehetősége”. A felperes kezeléssel és a felajánlott segítséggel szemben tanúsított elutasító magatartása miatt azonban erre nem kerülhetett sor.

Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a felperes már a IV. r. alperesnél történt fogvatartását megelőzően is huzamosabb ideig több, súlyos bűncselekmény elkövetése miatt szabadságvesztés büntetést, illetve előzetes letartóztatást töltött, elszenvedve annak személyiségre gyakorolt köztudomású hátrányait.

A fentieket összegezve a felperesnél nem mutatható ki a börtönviszonyokból és a KBK-s elhelyezésből szükségszerűen fakadó negatív pszichés hatásokon túlmutató, a fogvatartás személyiségi jogsértő elemeivel okozati összefüggésbe hozható pszichés állapotrosszabbodás, amely a lelki egészséghez fűződő jog sérelmét okozva nem vagyoni kárpótlást tenne szükségessé, illetve az emberi méltóság sérelme, és a felperessel szemben az egyenlő bánásmód követelménye megsértése miatt indokolt nem vagyoni kártérítés összegének mérlegelése körében értékelhető volna.

Figyelemmel arra, hogy a felperesnek több személyiségi joga is sérült, és a KBK-n fogvatartás során szükségszerűen felértékelődő jogosultságok (telefon, látogatás, bilincsnélküli séta, éjszakai pihenés) korlátozása hatásaiban is összeadódva súlyos sérelemként jelentkezik, az ítéletábra 1.500.000.-Ft összegű nem vagyoni kárpótlást ítélt arányosnak a felperes által elszenvedett hátrányokkal.

A fentiekre tekintettel az ítéletábra a törvényszék ítéletét a Pp.253. § (2) bekezdése alapján a kifejtettek szerint részben megváltoztatta, és a IV. r. alperes marasztalásának összegét 1.500.000.-Ft-ra és ennek elsőfokú ítéletben meghatározott kamataira leszállította.

A felperes V. r. alperessel szembeni fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a felperes a Pp.78. § (1) bekezdése alapján másodfokú perköltség V. r. alperes javára történő megfizetésére köteles.

A IV. r. alperes részben eredményes fellebbezése következtében a felperes pernyertességi aránya az elsőfokú eljárásban 30 %-ra csökkent, ezért az ítéletábra az elsőfokú perköltség összegét a Pp.81. § (1) bekezdése alapján a pernyertesség-pervesztesség arányára tekintettel a rendelkező részben írtak szerint megváltoztatta.

A fellebbezési eljárásban a felperes 75 %-ban pernyertesnek tekintendő, ezért a IV. r. alperes a felperes javára a 32/2003.(VIII.22.) IM. rendelet 3. § (2), (5), - és a jogi képviselők által

kifejtett munka mennyiségére és minőségére tekintettel - a (6) bekezdései alapján megállapított mértékű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget köteles megfizetni.

A felperes teljes személyes költségmentességére és a IV, V. r. alperesek személyes illetékmentességére tekintettel a feljegyzett illeték az állam terhén marad.

Győr, 2016. június 1. napján

Dr. Világi Erzsébet sk.
a tanács elnöke

Dr. Sarmon Hedvig sk.
előadó bíró

Dr. Vass Mária sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

Kiadó: